

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3

Vragen van het lid **Omtzigt** (CDA) aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Financiën over *pensioengelden in de havens*. (Ingezonden 10 juli 2007)

1

Wie heeft het juridische eigendom van pensioengelden in de havens?¹

2

Hoe is het mogelijk dat de stichting, die namens de deelnemers de pensioengelden beheert, de pensioenuitvoerder apart verkoopt voor € 1,3 miljard, terwijl de pensioenen van havenwerknemers niet worden geïndexeerd?

3

Is het waar dat beklemd vermogen, bestemd voor pensioenen voor andere zaken gebruikt is?

4

Heeft De Nederlandsche Bank (DNB) onderzoek gedaan naar de gang van zaken bij pensioenbeheerder OPTAS en wat zijn de bevindingen van het DNB onderzoek?

5

Hoe kan een deelnemer, gepensioneerd of werkgever in de haven er zeker van zijn dat alle pensioenpremies van de afgelopen decennia ook werkelijk worden aangewend voor pensioenen en niet voor allerlei cultuurprojecten?

6

Als een gepensioneerd het er niet mee eens is dat zijn pensioenpremies worden besteed aan cultuurprojecten in Amsterdam en Rotterdam, welke rechten heeft hij dan en welke stappen moet hij ondernemen om dat te voorkomen?

¹ «Pensioengeld haven naar cultuur gesluisd», Het Financieel dagblad, 6 juli 2007.

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de minister van Financiën. (Ontvangen 18 september 2007), zie ook Aanhangsel Handelingen nr. 2360, vergaderjaar 2006–2007

1

Het betreffende krantenartikel gaat over Optas NV en in het bijzonder over Optas Pensioenen NV, een verzekeraar die voor een groot aantal werknemers in de havens van Rotterdam en Amsterdam pensioenregelingen uitvoert. Ik ga ervan uit dat uw vraag over de pensioengelden van deze werknemers gaat.

Om de vraag goed te kunnen beantwoorden zal ik eerst kort ingaan op de voorgeschiedenis. Op 31 december 1997 heeft het bestuur, bestaande uit werkgevers en werknemers, van de Stichting pensioenfonds voor de Vervoer- en Havenbedrijven (SPHV) het fonds

omgezet in Optas Pensioenen II NV. Het betrof een volledige omzetting van de verplichtingen en reserves vanuit SPHV naar de verzekeraar Optas Pensioenen II. Met ingang van 1998 is de verplichte deelname aan SPHV, die tot die tijd bestond, ingetrokken.

Optas Pensioenen II NV is vervolgens op 29 juni 1998 gefuseerd met het al bestaande Optas Pensioenen NV. Optas Pensioenen NV was een van de drie werkmaatschappijen van verzekeraar Optas NV. De andere werkmaatschappijen van Optas NV zijn Optas Leven NV en Optas Schade NV. De aandelen van de Optas NV werden gehouden door de Stichting Optas.

Naast de technische voorzieningen in verband met de (toekomstige) pensioenverplichtingen behoort tot de passiva van Optas Pensioenen NV ook nog een beklemd reserve (of beklemd vermogen). De beklemd reserve is in 1998 bij de omzetting van SPHV in Optas Pensioenen II NV ontstaan. Beklemd vermogen is vermogen waar de eigenaar of rechthebbende niet vrij over kan beschikken en waarvan ook niet door middel van bijvoorbeeld een statutenwijziging de bestemming kan worden gewijzigd. Voor wat betreft stichtingen (in casu SPHV) is in artikel 18 lid 6 Burgerlijk Wetboek bepaald dat het vermogen en de vruchten daarvan uit de oorspronkelijke stichting niet anders mogen worden

aangewend dan is bepaald in de statuten van de oorspronkelijke stichting. De rechtsopvolger van de oorspronkelijke stichting is daarmee altijd gebonden aan de in de statuten van de rechtsvoorganger opgenomen doelstelling. De rechtsopvolger is verplicht dat in zijn eigen statuten op te nemen en slechts met toestemming van de rechter kunnen het vermogen en de vruchten daarvan anders worden besteed dan in statuten van de rechtsvoorganger was voorgeschreven.

In het geval van Optas Pensioenen NV bestaat de beklemd reserve uit het eigen vermogen dat resteerde nadat de technische voorzieningen van SPHV bij de omzetting naar Optas Pensioenen II NV waren herberekend op verzekeringsgrondslag. In de statuten van Optas Pensioenen II NV is ten aanzien van de beklemd reserve bepaald, dat het beklemd vermogen alleen kan worden aangewend ten behoeve van de toenmalige deelnemers en gewezen deelnemers. Dat wil zeggen deelnemers of gewezen deelnemers van SPHV. Er is echter niet geregeld dat de beklemd reserve specifiek wordt aangewend voor indexering. Er is voor zover wij weten evenmin afgesproken dat Optas Pensioenen NV de plicht heeft om de beklemd reserve op enig moment daadwerkelijk aan te wenden.

Voor alle duidelijkheid merk ik op dat in de bestemming en de positionering van de beklemd reserve geen wijziging is opgetreden na de verkoop van Optas NV aan Aegon.

Na intrekking van de verplichtstelling kunnen werkgevers zelf beslissen waar zij hun pensioenovereenkomst onderbrengen. Een groot deel van de havenwerkgevers heeft de pensioenovereenkomst voor een bepaalde periode door middel van een rechtstreekse regeling ondergebracht bij Optas Pensioenen NV.

Optas Pensioenen NV is, en blijft ook na de verkoop van de aandelen van Optas NV aan Aegon, juridisch eigenaar van alle activa en passiva die met de bij haar ondergebrachte pensioenovereenkomsten uit het havenbedrijf samenhangen. Dat gaat zowel om de activa en passiva die voortvloeien uit de periode van de verplichte deelname aan SPHV als de

activa en passiva die voortvloeien uit de verzekerde regelingen die na 1998 bij Optas Pensioenen NV zijn ondergebracht.

2

De eigen verantwoordelijkheid van sociale partners is een belangrijk aan het pensioensysteem ten grondslag liggend uitgangspunt. Pensioen (in de zin van de Pensioenwet) is een arbeidsvoorwaarde en sociale partners zijn derhalve eerstverantwoordelijk. Zo geldt dit ook voor de inhoud van de pensioenregeling. Binnen die kaders zijn in de haven afspraken gemaakt tussen sociale partners. Tegen deze achtergrond moet de vraag bezien worden of de Stichting verplicht is haar vermogen (of een deel ervan) aan te wenden voor indexatie van de pensioenen van havenwerknemers. Sociale partners die bij SPHV betrokken waren hebben bij de omzetting van SPHV in Optas Pensioenen II NV en bij de latere fusie met Optas Pensioenen NV hierover geen afspraken gemaakt. Er is in ieder geval niet vastgelegd dat de middelen en eventuele meevallers van de aandeelhouder Stichting Optas, van welke aard ook, voor verbetering van de pensioenrechten zouden worden aangewend. Evenmin zijn er afspraken gemaakt over deelname van sociale partners in het bestuur van de Stichting Optas. Dit heeft ertoe geleid dat sociale partners die bij SPHV betrokken waren nu geen invloed hebben op de wijze waarop de Stichting Optas de 1,3 miljard besteedt die de Stichting heeft overgehouden aan de verkoop van de aandelen van Optas NV.

3

Voor zover bekend is het beklemd vermogen van Optas Pensioenen NV nimmer aangewend. Dit kan worden opgemaakt uit de jaarrekeningen van Optas Pensioenen NV. Zoals ik in antwoord op vraag 1 al heb aangegeven mag het beklemd vermogen slechts met toestemming van de rechter anders worden besteed dan voor de omzetting van de stichting SPVH in een naamloze vennootschap was voorgeschreven. In dit geval betekent het dat het beklemd vermogen wanneer het wordt aangewend alleen kan worden aangewend ten behoeve van de (gewezen) deelnemers van SPHV. Maar nogmaals Optas Pensioenen NV

heeft geen plicht de beklemd reserve aan te wenden.

4

In de eerste plaats merk ik op dat Optas Pensioenen NV uiteraard onder het reguliere toezicht valt dat DNB op verzekeraars houdt. DNB houdt geen toezicht op aandeelhouders, dus ook niet op de Stichting Optas. Wat betreft de overgang naar Aegon heeft DNB naar aanleiding van de aanvraag van een verklaring van geen bezwaar (vvgb) voor de verkoop van de aandelen van Optas Pensioenen NV door Stichting Optas aan Aegon Nederland NV geoordeeld, dat de vvgb kon worden verleend.

5 en 6

Optas Pensioenen NV kan haar eigen vermogen, rekeninghoudend met de wettelijke beperkingen die gelden ten aanzien van het beklemd vermogen in de zin van artikel 2:18, zesde lid, van het Burgerlijk Wetboek, de (solvabiliteits)eisen van de Wet op het financieel toezicht en overige wettelijke en statutaire bepalingen, aanwenden op elke door haar gewenste wijze. Bij andere verzekeraars is dat in beginsel niet anders. Wat betreft de aanwendingsmogelijkheden van de verkoopopbrengst van de aandelen van Optas NV door Stichting Optas is er, zoals blijkt uit het genoemde artikel in het Financiële Dagblad van 6 juli jl., een geschil tussen het bestuur van Stichting Optas en de Stichting Belangenbehartiging Pensioengerechtigden van Vervoeren Havenbedrijven. Het geschil is voorgelegd aan de rechter die hierover uitspraak zal doen. Afsluitend kom ik tot de slotsom dat sinds eind jaren negentig er veranderingen zijn geweest ten aanzien van de uitvoering van de pensioenregelingen in de haven, met als recente stap de verkoop van Optas NV aan Aegon. Ik kan goed begrijpen dat door de ontstane situatie er de nodige emoties leven onder (gewezen) deelnemers. Het is echter niet aan mij om te beoordelen of die emoties al dan niet terecht zijn, zeker nu de zaak onder de rechter ligt. De Pensioenwet schrijft bovendien voor dat de minister niet in individuele gevallen treedt. Ook is de rol van de toezichthouder in dit verband beperkt: de toezichthouder dient in dit geval vooral te toetsen of toezeggingen uit het verleden zijn

nagekomen. De toezichthouder beoordeelt niet de inhoud van de toezeggingen die zijn gedaan of gedaan hadden moeten worden. Dat is de verantwoordelijkheid van sociale partners.